

Nr 351.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910; given Stockholms slott den 23 januari 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att för sin del antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

FÖRSLAG

till

L A G

om ändrad lydelse av 4 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910.

Häri genom förordnas, att 4 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 skall erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Skulle med hänsyn till särskilda förhållanden — såsom synnerligen höga levnadskostnader i orten eller prästerskapet åliggande skyldighet att duplicera eller med tjänstens skötande förenad synnerlig besvärlighet eller för prästerskapet eljest ökade utgifter — lönebelopp, som blivit med tillämpning av förut omförmälda grunder beräknat, finnas allt för ringa, må vid löneregleringens fastställande, där Konungen så prövar skäligt, sådant lönebelopp förhöjas, dock, för annan ort än Stockholm, ej med högre belopp än, för kyrkoherdebeställning 1,000 kronor och för komministersbeställning 750 kronor, med iakttagande att ersättning för skyldighet att duplicera ej må utgå med högre belopp än 600 kronor för duplikation varje predikodag och 300 kronor för duplikation varannan predikodag.

Därest åter på grund av särskilda omständigheter det efter nämnda grunder beräknade lönebeloppet skulle finnas i förhållande till det med tjänsten förenade arbete allt för högt, må detsamma vid löneregleringens fastställande minskas, dock ej med mer än 500 kronor för kyrkoherdebeställning och 250 kronor för komministersbeställning.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 januari 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden: PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde härefter:

Enligt 1 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 skall varje i territoriell församling tjänstgörande kyrkoherde och komminister erhålla, jämte fri bostad och eventuellt viss ersättning för skjuts i tjänstären, lön i penningar så beräknad, att honom därigenom beredes en efter tjänstegrad och ämbetsåligganden ävensom levnads-kostnaderna i orten eller andra särskilda förhållanden lämpad anständig bärning.

Ändrad
lydelse av 4 §
i lagen om
reglering av
prästerska-
pets avlöning

Avlöningen för vederbörande befattningshavare fastställs, särskilt beträffande varje pastorat, av Konungen i enlighet med de i ovannämnda löneregleringslag stadgade grunder. Sålunda fastställd lönereglering skall tillämpas under 20 ecklesiastikår, räknade från det, då förut fastställd lönereglering upphör att gälla (2 §).

De allmänna grunderna för lönernas bestämmande finnas angivna i 3 § av löneregleringslagen. Lönens *grundbelopp* skall utgöra 4,000 kronor för kyrkoherde och 2,500 kronor för komminister. Härtill komma efter folkmängd och areal beräknade *fyllnadsbelopp*. Det fyllnadsbelopp, som tillkommer *kyrkoherde* med hänsyn till *folkmängden*, utgör 30 kronor för varje fullt 100-tal personer av pastoratets folkmängd över 1,000 till och med 3,000 och 40 kronor för varje överskjutande fullt 100-tal personer, dock att härvid folkmängd i församling, där komminister på eget ansvar under pastors tillsyn sköter kyrkobokföringen, icke medräknas. Såsom fyllnadsbelopp efter *areal* erhåller kyrkoherde 50 kronor för varje fullt 100-tal kvadratkilometer av pastoratets areal i land till och med 1,000 och 100 kronor för varje överskjutande fullt 500-tal kvadratkilometer, dock att fyllnadsbelopp aldrig beräknas för större areal än tillhoppa 10,000 kvadratkilometer. Det fyllnadsbelopp, som tillkommer *komminister* med hänsyn till *folkmängden*, utgör 15 kronor för varje fullt 100-tal personer över 1,000 i den eller de församlingar, för vilka komministern är anställd. Fyllnadsbelopp efter *areal* utgår till komminister efter samma grunder som till kyrkoherde, dock med iakttagande att, där flera komministrar finnas i samma pastorat, beloppet beräknas för dem alla tillsammans till lika fördelning mellan dem. Vid lönebeloppens fastställande skola senast tillgängliga officiella uppgifter angående folkmängd och areal följas.

Skulle lönebelopp, som beräknats efter ovan angivna grunder, med hänsyn till särskilda förhållanden — såsom synnerligen höga levnadskostnader i orten eller prästerskapet åliggande skyldighet att duplicera eller med tjänstens skötande förenad synnerlig besvärlighet eller för prästerskapet eljest ökade utgifter — befinnas allt för ringa, medges i 4 § löneregleringslagen, att sagda belopp, där Konungen så prövar skäligt, må förhöjas för kyrkoherdebeställning med högst 1,000 kronor och för komministersbeställning med högst 750 kronor. Därest åter på grund av särskilda omständigheter det enligt 3 § beräknade lönebeloppet skulle befinnas i förhållande till det med tjänsten förenade arbetet vara allt för högt, må detsamma vid löneregleringens fastställande minskas, dock ej med mer än 500 kronor för kyrkoherdebeställning och 250 kronor för komministersbeställning (4 § 2 stycket).

I 5 § löneregleringslagen lämnas bestämmelser angående minimi- och maximibelopp i fråga om lönerna för olika befattningshavare samt angående fixa lönebelopp för innehavarna av vissa tjänster. Lön må ej utom i vissa undantagsfall fastställas till lägre belopp än 4,000 kronor för kyrkoherde och 2,500 kronor för komminister. Högsta lönebelopp för kyrkoherde med undantag av kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm

är 8,000 kronor och för komminister 5,000 kronor. För domprost utgör lönen lägst 8,000 och högst 10,000 kronor. Kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen samt domprostarna i Uppsala, Lund och Göteborg skola erhålla en lön av 10,000 kronor.

Jämlikt stadgande i 10 § löneregleringslagen kan församling med viss kvalificerad majoritet — minst $\frac{3}{4}$ av församlingens hela rösttal efter röstvärdet — besluta att höja den lön, som för viss tjänst bestämts i löneregleringsresolutionen. Sådant beslut skall dock för att vinna bindande kraft underställas Konungens prövning och fastställelse.

De fastställda lönerna bestridas enligt i 19 och 21 §§ löneregleringslagen meddelade bestämmelser med avgifter, som med viss begränsning utdebiteras inom pastoraten, samt med vissa andra till pastoratens förfogande ställda inkomster, varjämte pastoraten under viss förutsättning erhålla bidrag därtill från kyrkofonden.

Enligt 19 § skola till bestridande av ifrågavarande löner, i den mån sådant erfordras, i nedan nämnd ordning användas: 1) församlingsavgifter till belopp ej överstigande 3 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av hela inkomstbeloppet inom pastoratet, 2) arrenden av ecklesiastika löneboställen med vissa angivna undantag, 3) avgälder av lägenheter, avsöndrade eller upplåtna från boställen, som nyss sagts, ränta å medel, som vid försäljning eller avstående för allmänt behov erhållits för sådant boställe eller del därav, ävensom övriga till avlöning av prästerskapet i pastoratet avsedda medel med undantag av sådana, vilka skola tillgodokomma viss tjänstinnehavare utöver lönen eller ingå till kyrkofonden, 4) skogsförsäljningsmedel, utgående med ett efter vissa grunder beräknat belopp, samt 5) ytterligare församlingsavgifter till erforderligt belopp.

Beträffande kyrkofondens bidragsskyldighet är i 21 § föreskrivet att, om för omförmälda ändamål såsom församlingsavgifter utdebiterats sammanlagt större belopp än som motsvarar 6 öre för varje helt eller påbörjat tiotal kronor av pastoratets hela inkomstbelopp, ersättning skall av kyrkofondens medel beredas pastoratet för det överskjutande beloppet utom beträffande lönebelopp, som församling särskilt förbundit sig att utgöra.

I skrivelse den 29 januari 1918 har Stockholms stads konsistorium väckt förslag om sådan ändring av ovanberörda lagbestämmelser, att i Stockholms stads territoriella församlingar lönen skall vara för kyrkoherde — med undantag av kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, vilkens lön skulle bibehållas vid stadgat belopp av 10,000 kronor — 8,000 kronor och för komminister 5,000 kronor; och har konsistoriet till stöd för denna framställning anfört följande:

I skrivelse till konsistoriet har den av kyrkoråden i Stockholms stads territoriella församlingar utsedda kommittén för avgivande av förslag till ny löneroglering för de i nyssnämnda församlingar anställda prästerskapet ävensom till ordnande av i samban därmed stående frågor i huvudsak framhållit följande.

Den nu pågående regleringen av prästerskapets löner inom den svenska kyrkan- komme att inom få år beröra de församlingar, som tillhörde Stockholms stad. I Brom- ma församling utginge den nu gällande lönerogleringen den 1 maj 1919, i Brännkyrkat den 1 maj 1921, i Stockholms stads övriga territoriella församlingar utom Storkyrkor församlingen och Katarina jämte Sofia den 1 maj 1925 samt i sist nämnda församlingad den 1 maj 1926. Lag om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 bestämde i 3, 4, 5 och 10 §§, huru lönerna i de nya lönerogleringarna skulle beräknas. Men samma lag framställde ock i 1 § den allmänna grundsats, att varje tjänstgörande kyrkoherde och komminister skulle erhålla förutom fri bostad m. m. »lön i penningar så beräknad, att honom därigenom beredes en efter tjänstegrad och ämbetsåligganden ävensom levnadskostnaderna i orten eller andra särskilda förhållanden lämpad anstän- dig bärgning, utan att särskild ersättning för honom på grund av tjänsten åliggande förrättningar må äga rum». Det hade icke kunnat undgå kommittén, att de löner, vilka enligt sagda lags bestämmelser skulle vid stundande nya lönerogleringar tillkom- ma prästerskapet i Stockholms territoriella församlingar, i icke få fall skulle, även om de uppginge till det i lagen satta maximibeloppet, komma att ganska betydligt under- stiga de belopp, vartill de enligt nu gällande lönerogleringar uppginge. Med hänsyn därtill, att dessa lönerogleringar, vilka delvis vore av ett ganska sent datum, icke kunde anses bereda större förmåner än en anständig bärgning, och med hänsyn därjämte till de oerhört stigande levnadsomkostnaderna och den därmed i samband stående sänkn- ings av penningvärdet, ansåge kommittén, att den nedsättning av lönebeloppet, som de nya lönerogleringarna komme att medföra, komme i strid med de i ovan omnämnda lags 1 § uttalade allmänna grundsatser. Däröfver hade också Stockholms stads konsis- torium vidare uttalat sig i till Kungl. Maj:tg ingivet den 6 mars 1917 dagtecknat ytt- rande i anledning av den framställning, som gjorts av styrelsen för allmänna svenska prästföreningen den 17 januari 1917. Men kommittén hade dessutom tagit i betrak- tande, att lönerna för det i Stockholms territoriella församlingar tjänstgörande präster- skapet skulle, om de fastställdes enligt bestämmelserna i gällande lag, komma att före- te ganska betydande ojämnheter, i det att lönerna i en del församlingar icke skulle uppnå det tillåtna maximibeloppet. Om lagens avlöningsgrunder enligt 3 § följdes och det i 4 § medgivna högsta lönetillskottet toges i beräkning, skulle en lön av 8,000 kronor för år uppnås av kyrkoherdarna i de församlingar, vilka hade en folkmängd på minst 9,000 personer, och en lön av 5,000 kronor för år av komministrarna i de för- samlingar, vilkas folkmängd uppginge till 12,700 personer. I fyra av Stockholms terri- toriella församlingar understege folkmängden redan nu endera eller båda av dessa siff- ror. Den kyrkoskrivna folkmängden vore nämligen enligt senaste uppgifter:

i Storkyrkoförsamlingen	9,844
i Jakobs församling	8,118
i Klara »	12,316
i Bromma »	6,555

I de tre förstnämnda församlingarna befunne sig också folkmängden i ett fort- gående sjunkande, en vanlig företeelse i alla så kallade cityförsamlingar.

Det kunde icke vara lämpligt eller rättvist, att präster, som tjänstgjorde i samma stad och i samma ämbetsgrad, åtnjöte olika löner, i all synnerhet då den tillåtna maximilönen icke vore beräknad att bereda mer än anständig bärgning. Levnadsomkostnaderna vore ju för dem alla lika, och ämbetsåliggandena kunde ej heller motivera olikhet i löneförmåner, då de naturligtvis borde regleras genom inrättandet av ett större antal prästerliga tjänster i de större församlingarna än i de mindre. Vad som i de större församlingarna kunde åligga prästerna mer av expeditionsgöromål och förrättningar uppvägdes då därav, att prästerna i de mindre församlingarna fingo mera predikoskyldighet.

Ett utjämmande av lönerna skulle visserligen kunna ske, om en sådan omreglering företoges i den kyrkliga indelningen inom huvudstaden, som omnämndes i 2 och 23 §§ av sagda lag och som i det omnämnda syftet skulle bestå däri, att de fyra minsta församlingarna utökades genom tillagda områden från angränsande församlingar.

En förberedande utredning i detta hänseende hade av kommittén verkstälts, och hade därav framgått, att en dylik överflyttning av områden skulle vålla betydande olägenheter. Förutom den rubbning av de historiska gränserna för Stockholmsförsamlingarna, som den skulle medföra och som av rena pietetsskäl borde undvikas, där den ej vore alldeles nödvändig, skulle en sådan överflyttning, särdeles då den tydligen även måste innebära en förändring av den nuvarande roteindelningen, uppriva hela den indelning, som nu låge till grund icke blott för ordnande av en mängd kommunala angelägenheter såsom hälsovård, fattigvård, polisväsende, taxering och uppbörd m. m., utan ock för stadsfullmäktig- och riksdagsmannaval. En sådan omreglering skulle också måhända på grund av de fortgående förändringarna i folkmängdsförhållandena behöva göras om efter så kort tid som 20 år, och detta kunde ju ej heller vara lämpligt.

På grund av vad kommittén sålunda anfört hade kommittén tänkt sig, att ett behöfligt och önskligt utjämmande av prästlönerna i Stockholms stads territoriella församlingar borde ske genom en sådan ändring i nu gällande lagstiftning, att kyrkoherdar och komministrar i Stockholm tillförsäkrades den maximilön, som lagen för präster i deras ställning tilläte.

Med anledning av vad kommittén sålunda framhållit får konsistoriet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte för riksdag och kyrkomöte framlägga förslag om sådan ändring av 5 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910, att till andra stycket av denna § fogas följande tillägg:

»I Stockholms stads territoriella församlingar skall lönen vara för kyrkoherde utom i nyssnämnda fall 8,000 kronor och för komministrar 5,000 kronor.»

Skulle med anledning av allmänna svenska prästföreningens ovan omnämnda framställning de i tredje stycket av sagda 5 § omnämnda maximilönerna komma att höjas, vill konsistoriet tillika framhålla, att en däremot svarande höjning av lönerna för prästerskapet i Stockholms stad givetvis bör inträda.

På grund av remiss har kammarkollegium över ifrågavarande framställning låtit höra samtliga territoriella församlingar i Stockholm samt lämnat övriga vederbörande inom församlingarna tillfälle att yttra sig, varav ett flertal av kyrkoherdarna i församlingarna begagnat sig, ävensom inhämtat den 13 april 1918 dagtecknat yttrande av överståthållarämbetet;

och hava samtliga de sålunda hörda tillstyrkt bifall till framställningen eller förklarar sig icke hava något att erinra mot densamma.

För egen del har kollegiet den 26 april 1918 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, bland annat, följande:

Kollegiet kan väl icke dela den till stöd för framställningen anförda åsikten, att det under alla förhållanden icke vore lämpligt eller rättvist, att präster, som tjänstgjorde inom samma stad och i samma ämbetsgrad, åtnjöte olika löner.

Emellertid torde nog kunna påvisas särskilda, i framställningen delvis angivna skäl för att lönerna till präster i de där särskilt avsedda församlingarna i Stockholm borde förhöjas utöver vad med de nuvarande bestämmelserna kunde ske. Därvid synes i viss mån kunna göras gällande, att i de i framställningen omnämnda församlingarna av så kallad citytyp vederbörande präster intaga en sådan ställning och att dem åligger ett, trots det mindre antalet kyrkoskrivna invånare i församlingen, så omfattande arbete, att dessa förhållanden kunna motivera en dylik förhöjning. Beträffande Bromma pastorat skulle till stöd för en dylik förhöjning jämväl kunna särskilt åberopas den snabba utveckling, som kan förväntas där uppstå. Ävenledes torde de i 4 § i löneregleringslagen avsedda särskilda förhållanden i övrigt göra sig gällande inom Stockholms stads territoriella församlingar med en styrka, som skulle kunna giva skäl för att i paragrafen angiven lönefyllnad borde bestämmas till belopp, högre än paragrafen nu medgiver, givetvis dock alltid med de i 5 § stadgade maximigränser för avlöningen i dess helhet.

Den ökning i lönerna, som ett bifall till framställningen skulle medföra, lär på grund av den bevillningstaxerade inkomstens storlek inom de i framställningen omnämnda Storkyrko-, Jakobs och Klara församlingar — år 1915 utgörande respektive 27,108,000, 46,921,000, och 32,120,000 kronor — komma att bestridas med församlingsavgifter, utdebiterade enligt 19 § 1:o av berörda lag, och sålunda kyrkofonden i dessa fall icke beröras av lagändringen. Inom Bromma församling, varest år 1915 den bevillningstaxerade inkomsten utgjorde 3,500,000 kronor, komme, så vitt nu kan bedömas, lagändringen åtminstone till en början att medföra, att avkastningen från därvarande kyrkoherdeboställe skulle i högre grad än eljest tagas i anspråk för avlöningsändamål inom pastoratet, samt kyrkofonden sålunda i motsvarande grad gå miste om inkomst från samma boställe. På grund av den hastiga ekonomiska utvecklingen inom sistnämnda församling skulle dock antagligen ganska snart lönerna till prästerskapet därstädes komma att i sin helhet bestridas av uttaxerade medel.

De ekonomiska konsekvenserna av den ifrågasatta ändringen skulle sålunda till övervägande grad komma att, såvitt angår nuvarande territoriella församlingar i Stockholm, bäras av vederbörande församlingar.

Det förhållande, att församlingarna dock hava förklarar sig tillstyrka bifall till framställningen och sålunda beredda att bära därav föranledd ökad utdebitering, synes kollegiet utgöra ett synnerligen vägande skäl för att man icke borde motsätta sig en ändring av löneregleringslagen i den riktning förslaget åsyftar. Emellertid och under fasthållande av sin ovan uttalade åsikt, att det icke i allmänhet kan anses oriktigt, att präster, som tjänstgöra inom samma stad och i samma tjänstegrad, åtnjuta olika löner, anser kollegiet lagändringen ej böra givas den form eller det ovillkorliga innehåll förslaget avser. Enligt detta skulle exempelvis, då nya församlingar inom Stockholms stad uppkomme genom delning av äldre eller med staden i ecklesiastikt hänseende inkorporerades församlingar, detta förhållande ovillkorligen medföra, att i dylik försam-

ling anställd kyrkoherdes lön komme att utgöra 8,000 kronor och därvarande komministers 5,000 kronor. Särskilt i avseende å inkorporerade församlingar torde dock vara olämpligt att, ehuru genom inkorporeringen prästerskapets ställning icke kan sägas bliva förändrad, lönerna dock skulle höjas i och med blotta inkorporeringsbeslutet.

På grund av vad sålunda anförts håller kollegiet före, att på prövning i det särskilda fallet bör bero, huruvida ifrågavarande höjning skall medgivas. Härigenom skulle det omedelbara syftet med föreliggande framställning kunna vinnas utan att prästlöne-regleringslagens efter kollegiets förmenande lika riktiga som viktiga princip om lönernas gradering inom vissa gränser, efter de särskilda förhållandena i varje pastorat, därför behöfde vare sig formellt eller reellt rubbas. Ett stadgande av nu angivna innebörd torde, såsom närmast sammanhängande med 4 § av berörda lag, lämpligen böra få sitt uttryck genom ändring i denna och icke i 5 §.

Kollegiet har icke förbisett, att framställningar liknande den förevarande skulle kunna tänkas framkomma även från andra bland de större städerna i landet, exempelvis Göteborg, Malnö och Norrköping. Frånsett att initiativet till en motsvarande löneförhöjning jämväl beträffande prästerskapet i dessa städer lämpligen synes böra utgå från dem, vilka därav närmast beröres, torde emellertid de faktiska förhållandena inom samma städer vara sådana, att en lagändring skulle beträffande dem äga verklig betydelse endast för prästerskapet i inkorporerade församlingar, d. v. s. just sådana, där förhållandena regelmässigt icke torde vara av den beskaffenhet, att en höjning av prästerskapets avlöning borde ske av nu ifrågavarande grunder. Med hänsyn till remissens avfattning har kollegiet icke heller ansett sig böra genom inhämtande av yttranden i vidare mån, än som skett, eller eljest nu taga initiativet till utsträckande av den ifrågasatta lagändringens tillämplighet även å prästerskapet i andra än Stockholms stads territoriella församlingar.

Under åberopande av vad ovan anförts får kollegium föreslå, att 4 § första stycket i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 må erhålla ungefär följande ändrade lydelse:

4 §.

Skulle med hänsyn till särskilda förhållanden — såsom synnerligen höga levnads-kostnader i orten eller prästerskapet åliggande skyldighet att duplicera eller med tjänstens skötande förenad synnerlig besvärlighet eller för prästerskapet eljest ökade utgifter — lönebelopp, som blivt med tillämpning av förut omförmälda grunder beräknat, finnas allt för ringa, må vid löne regleringens fastställande, där Konungen så prövar skäligt, sådant lönebelopp förhöjas, dock, för annan ort än Stockholm, ej med högre belopp än, för kyrkoherdebeställning 1,000 kronor och för komministersbeställning 750 kronor, med iakttagande att ersättning för skyldighet att duplicera ej må utgå med högre belopp än 600 kronor för duplikation varje predikodag och 300 kronor för duplikation varannan predikodag.

Kyrkofondskommittén har i infortrat, den 27 maj 1918 dagtecknat utlåtande i ämnet yttrat, bland annat, följande:

För att giva en åskädlig framställning av de fluktuationer, som den *mantalsskrivna* folkmängden inom de 4 förutberörda Stockholmsförsamlingarna — Storkyrkoförsamlingen samt Klara, Jakobs och Bromma församlingar — undergått på de senaste åren, hava

de i Sveriges officiella statistik meddelade folkmängdsuppgifterna för åren 1910 samt 1914—1917 sammanställts till efterföljande tabell.

	Folkmängden den 31 december år				
	1910	1914	1915	1916	1917
Storkyrkoförsamlingen	10,972	10,825	10,863	11,097	11,006
Klara församling.....	13,427	12,366	12 257	12,211	11,871
Jakobs församling.....	10,946	10,102	10,257	10,248	9,931
Bromma församling.....	4,684	5,713	6,212	6,833	7,777

Till komplettering av de i kammarkollegii utlåtande lämnade upplysningarna angående inkomstbeloppen inom de 4 ovannämnda församlingarna har kyrkofondskommittén vidare ansett sig böra meddela efterföljande uppgifter rörande inkomstbeloppen enligt 1917 års taxeringar samt storleken av de belopp, som kunna uttagas i församlingsavgifter jämlikt 19 § 1 mom. lönereglingslagen.

	Taxeringsvärde å fastighet.	Beräknad inkomst av fastighet.	Beskattningsbar inkomst av kapital och arbete.	Summa inkomst.	Församlingsavgifter å 3 öre per 10 krona av inkomstbeloppet.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Storkyrkoförsamlingen	64,275,400 —	3,213,770 —	51,810,990 —	55,024,760 —	165,074 —
Klara församling.....	165,552,600 —	8,277,630 —	65,782,540 —	74,060,170 —	222,181 —
Jakobs församling	167,930,600 —	8,396,530 —	123,432,200 —	131,828,730 —	395,486 —
Bromma församling	1,810,000 — ¹⁾ 16,508,200 — ²⁾	108,600 — 825,410 —	5,474,370 —	6,408,380 —	19,225 —

Beträffande Bromma har, efter vad kommittén inhämtat, kammarkollegium den 28 mars 1918 avgivit utlåtande över upprättat förslag till ny lönereglering för prästerskapet därstädes. Enligt detta förslag, sådant det av kollegiet tillstyrkts, skulle i församlingen finnas kyrkoherde med en lön av 7,120 kronor och en komminister med lön av 4,120 kronor, vardera lönen beräknad efter folkmängdssiffran vid slutet av år 1916 och med iakttagande av att högsta fyllnadsbelopp enligt 4 § lönereglingslagen utginge. Med tillämpning av 1917 års folkmängdssiffra torde lönerna kunna beräknas till 7,480 kronor och 4,255 kronor. I händelse av lönernas fixerande i överensstämmelse med konsistoriets föreliggande förslag till 8,000 kronor och 5,000 kronor eller tillhoppa

¹⁾ Jordbruksfastighet.

²⁾ Annan fastighet.

13,000 kronor komma, såsom framgår av den här förut intagna tablån, lönerna även i Bromma att i sin helhet bestridas genom uttaxerade medel, understigande 3 öre för varje tiotal kronor av inkomstbeloppet. Såvitt kommittén har sig bekant, är nyssnämnda löneregleringsförslag rörande Bromma ännu icke av Kungl. Maj:t prövat.

Innan kyrkofondskommittén går in på själva saken, tillåter sig kommittén erinra därom, att kommittén på grund av särskilda remisser har under handläggning framställningar angående en allmän revision av författningarna rörande de prästerliga avlöningsförhållandena, vilka framställningar åsyfta dels genomförandet av en allmän löneförbättring för prästerskapet i riket och dels undanröjandet av vissa oegentligheter och orättvisor, som förmenats vara förenade med de på området nu gällande bestämmelserna.

Med dessa framställningar, vilka hittills måst skjutas åt sidan för behandling av andra mera angelägna ämnen, såsom angående krigstidstillägg åt prästerskapet i de nyreglerade pastoraten m. fl., har kommittén hittills endast förberedelsevis kunnat satsa sig, och lärer kommittén med hänsyn till sina övriga arbeten icke bliva i tillfälle att slutligen yttra sig däröver under den närmaste framtiden.

Då den nu föreliggande frågan om ändring i prästlöneregleringslagen, så vitt avser prästerskapets i Stockholm löneförmåner, äger sammanhang med nyssnämnda, en mera omfattande revision avseende framställningar, uppstår det spörsmål, huruvida ej den förra frågan rätteligen borde uppskjutas för att företagas i samband med de senare. Till förmån härför skulle kunna sägas tala även den omständigheten, att förevarande frågas räckvidd är synnerligen ringa. Såsom av konsistoriets skrivelse framgår, utgår nu gällande löne reglering i Bromma församling den 30 april 1919, i Brännkyrka församling den 30 april 1921, i stadens övriga territoriella församlingar med undantag av Storkyrko- samt Katarina och Sofia församlingar den 30 april 1925 samt i sistnämnda tre församlingar den 30 april 1926. De av huvudstadens församlingar, varest, på sätt i konsistoriets skrivelse närmare anges, folkmängden sannolikt icke kommer att vara så stor att, med tillämpning av nu gällande bestämmelser, prästerskapets löner vid meddelande av ny löne reglering skulle uppnå stadgat maximum, äro till antalet fyra, nämligen Jakobs och Bromma, där såväl kyrkoherde- som komministerslönerna, samt Storkyrkoförsamlingen och Klara, varest endast komministerslönerna skulle stanna under maximum.

Emellertid torde någon vidare betänklighet icke böra möta mot att särskilt för sig upptaga till avgörande nu föreliggande fråga. Den föreslagna lagändringen innebär nämligen icke någon ändring i grunderna i prästlöneregleringslagen. Dennas 5 § upptager redan nu grundsatsen om en till visst belopp fixerad lön för vissa präster; förslaget innebär allenast en utsträckning av denna grundsats. Förändringen är vidare endast av mycket lokal och begränsad omfattning. Den kan således ej sägas vara av prejudicierande betydelse för andra frågor rörande ändring i prästlöneregleringslagen.

Såsom av den av kommittén lämnade redogörelsen framgår, skulle beträffande såväl de tre äldre församlingarna som Bromma församling de medel, vilka i första hand skola användas till prästerskapets avlöning, eller de jämlikt 19 § 1 mom. löne regleringslagen utdebiterade församlingsavgifterna av högst 3 öre för varje tiotal kronor av inkomstbeloppet mer än väl räcka till för gäldande av den av löneförhöjningen föranledda utgiftsökningen. Denna skulle alltså helt stanna på församlingen och ej i någon mån inverka på kyrkofondens ställning. Församlingarna hava även genom att tillstyrka förändringen förklarat sig villiga att åtaga sig nämnda ökade utgift.

Förbises bör ej heller att, därest den nuvarande kristiden eller dess verkningar

fortfara, när spörsmålet om den ifrågasatta allmänna revisionen av de prästerliga avlöningsslagarna föreligger i slututrett skick, med detta spörsmåls framläggande till prövning av riksdag och kyrkomöte måhända anses böra anstå, till dess att kristidens verkningar åtminstone i huvudsak upphört — något som skulle medföra uppskov på en synnerligen oviss tid. Den nu föreliggande frågan skulle under sådan förutsättning, om den sammankopplades med den föreslagna allmänna revisionen, med stor sannolikhet icke kunna vinna sin lösning förr än efter det de nya lönerregleringarna redan blivit verkställda inom de församlingar, som av förslaget beröras.

Vad därefter angår själva saken, måste kommittén, lika med kammarkollegium, ställa sig avvisande mot den till stöd för framställningen anförda åsikten, att det i och för sig icke vore lämpligt eller rättvist, att präster, som tjänstgjorde inom samma stad och i samma ämbetsgrad, åtnjote olika löner.

Däremot finner kommittén den prästerliga tjänstgöringen inom församlingarna i en stad sådan som Stockholm vara av den beskaffenhet, att folknúmerärens inflytande på arbetets omfattning är av mindre inverkan här än på flertalet andra orter. Även i en mindre folkrik Stockholmsförsamling lär det arbete, som åligger den särskilde prästen, vara föga mindre ansvarsfullt och utslitande än arbetet i en folkrikare, förutsatt att i de särskilda församlingarna antalet präster lämpas efter folkmängden. I vilketdera fallet som helst lära arbetsuppgifterna för den nitiske tjänst innehavaren vara av den omfattning, att de snarare över- än understiga även en arbetsförmåga med höga anspråk.

Med skäl kan också från huvudstadens församlingar framställas fordran på att avlöningen för deras prästerskap fastställas till sådant belopp, att församlingarna måtte kunna tillförsäkra sig högt kvalificerade innehavare av de prästerliga befattningarna, särskilt kyrkoherdetjänsterna. — Denna strävan att för huvudstaden förvärva präster av dylik kvalifikation har erkänts som berättigad genom andra anordningar, såsom genom att beträffande Stockholmsbeställningarna bevilja ansökningsrätt för präster från hela riket.

De skäl, som kunna åberopas till förmån för förändringen, hänföra sig uppenbarligen i första hand till de så kallade cityförsamlingarna.

Möjligen kunde anses, att, såsom även kollegiet antytt, förhållandena inom de inkorporerade församlingarna — i förevarande fall kan endast Bromma komma i betraktande, då Brännkyrka äger sådan folkmängd, att maximilönerna ändock skulle upp nås — skulle vara så pass olikartade mot dem inom de gamla stadsförsamlingarna, att den ifrågasatta likheten i avseende å avlöningen ej vore för de förra påkallad. En dylik uppfattning torde, så vitt angår Stockholm, ej vara befogad. De inkorporerade församlingarna hava nämligen till stor del karaktär av förstadsorter med därav föranledda särskilda förhållanden, som ingalunda förminska utan måhända snarare öka prästerskapets arbete. Bromma har för övrigt undergått och måste förväntas komma att även framdeles undergå så stor utveckling i avseende å folkmängden, att med hänsyn härtill möjligheten att för prästerskapet fastställa högre löner än som skulle följa av det nuvarande invånarantalet framstår såsom synnerligen önskvärd.

Ur nu angivna synpunkt torde det med fullt fog kunna åberopas såsom både lämpligt och rättvist, att de i Stockholms stads territoriella församlingar tjänstgörande prästerna, med det redan angivna undantaget för kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, böra inom samma ämbetsgrad erhålla lika löner, utgörande 8,000 kronor för kyrkoherde och 5,000 kronor för komminister, fri bostad eller byresersättning oberäknat, vilka belopp, helt och hållet fränsett den nu rådande dyrtiden, icke heller för de nu ifrågavarande prästerna kunna anses för höga.

Det angivna syftet att bereda prästerna i Stockholms stads territoriella församlingar lika löner inom samma ämbetsgrad hava konsistoriet och kollegiet sökt vinna på olika vägar. De av dessa myndigheter framlagda förslagen skilja sig, såsom av den lämnade redogörelsen även framgår, icke endast till formen utan även i konstitutivt hänseende. Konsistoriet har föreslagit till siffran fixa belopp för samtliga präster, under det kollegiet tillstyrkt vidgad befogenhet att i det särskilda fallet genom beräkning av fyllnadsbelopp med hänsyn till särskilda förhållanden, varom i 4 § löneregleringslagen förmåles, kunna, när skäl därtill föreligga, intill stadgat maximum — sammanfallande med de av konsistoriet förordade fixa beloppen — förhöja lönebelopp, som, beräknat efter de i 3 § angivna grunder, befunnits allt för ringa.

För sin del ansluter sig kommittén i huvudsak till konsistoriets förslag.

De av kammarkollegium däremot framställda erinringarna synas med hänsyn till nu föreliggande fall sakna betydelse. Erinringar av jämförelsevis större vikt synas däremot kollegiets eget förslag till lösning av frågan vara ägnat att framkalla. Detta senare förslag leder i själva verket till målet endast på en omväg. Då den i ärendet föreslagna ändringen innebär ett speciellt undantag från huvudregeln om prästlönernas beräkning, bör den hänföra sig icke till 4 §, vilken innehåller allmängiltiga bestämmelser rörande riket i sin helhet, utan till 5 §, som just upptager med den nu ifrågasatta bestämmelsen jämförliga undantagsbestämmelser, avseende särskilda prästerliga tjänster.

På grund av det anförda tillstyrker alltså kommittén införande i 5 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910 av ett tillägg i överensstämmelse med det av Stockholms stads konsistorium framställda förslaget, dock att för sammanhangets skull någon jämkning i den av konsistoriet föreslagna avfattningen lämpligen torde böra vidtagas på det sätt, att i paragrafens andra stycke bestämmelsen om lönen för kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen uteslutes ur sitt nuvarande sammanhang och sammanföres med den nya bestämmelsen om lönerna för det övriga prästerskapet i Stockholm.

Vad de hörda ämbetsverken och kyrkofondskommittén anført finner jag utgöra tillräckligt stöd för vidtagande redan nu av en lagändring i syfte att skapa möjlighet att bereda samtliga ordinarie präster i Stockholms stads territoriella församlingar löner, som äro avvägda med hänsyn till de särskilda förhållandena därstädes. Kungl. Maj:t skulle härigenom vid bestämmandet av lönerna för dessa präster icke bliva bunden av de i 4 § av lagen om reglering av prästerskapets avlöning nu givna föreskrifterna för beräkning av avlöningsbeloppen utan oberoende härav kunna inom de i lagen fastställda maximigränserna bestämma lönerna till högre belopp. Någon tvekan med hänsyn till kyrkofonden kan icke förefinnas, då genom denna lagändring några ökade krav icke ställas på denna fond.

Beträffande sättet för införande i lagen angående reglering av prästerskapets avlöning av en bestämmelse i angivet syfte hava, såsom framgår av det förut anförda, olika förslag framställts. Med hänsyn till möjligheten av en efter olika förhållanden anpassad tillämpning av stadgandet,

Departementschefen.

Kungl. Maj:ts Proposition Nr 351.

därest det utav kammarkollegium framställda förslaget genomföres, ansluter jag mig till detsamma. Ändringen bör således avse 4 § i berörda lag.

Vad angår den i det föregående omnämnda nya löneregleringen för prästerskapet i Bromma pastorat får jag erinra därom, att genom resolution den 26 april 1918 faststälts sådan lönereglering att träda i kraft den 1 maj 1919 och gälla till och med den 30 april 1939, dock att, därest beslut angående ändring av den kyrkliga indelningen beträffande pastoratet under nämnda tid bleve meddelat, löneregleringen ej skulle gälla längre än till dess sådant beslut ginge i verkställighet. I resolutionen föreskrevs, att kyrkoherden och komministern i pastoratet skulle åtnjuta löner med respektive 7,480 och 4,165 kronor, sålunda med belopp, som särskilt beträffande komministern betydligt understiga de i löneregleringslagen fastställda maximilönerna. Skulle jämlikt berörda stadgande angående löneregleringens giltighetstid någon ändring av densamma göras före den 30 april 1939, torde en höjning av dessa löner då kunna ske, därest nu avsedda lagändring genomföres.

Sedan departementschefen härefter erinrat, att den ifrågasatta lagändringen erfordrade jämväl kyrkomötets bifall, uppläste han det av kammarkollegium framlagda lagförslaget och hemställde, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sixten Carlborg.